

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PÓ GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svakog četvrtka

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU ili POGODBI

God. I.

ŠIBENIK, 3. rujna 1908. god.

Broj 19.

Rodoljubi, ruke na posao!

Za našu užu domovinu, Dalmaciju, raspisani su izbori za pokrajinski sabor!

Sada se o tim izborima bave sve naše novine: sve stranke jur su počele prikupljati svoje birače i voditi dogovore. Kod nas ima svakovrstnih stranaka, kao što imade i svakovrstnih ljudi. Ima ih, i stranaka i ljudi, koji su zadahnuti plemenitom i iskrenom ljubavlju prema domovini, pa ima i onih, kojima je sve do svog imena i do svoje koristi, a domovina im je zadnja briga. Na drugom mjestu našega lista donosimo točan spisak kada i gdje se imaju obaviti izbori, ovdje ćemo se malko pozabaviti o raznim strankama, i napomenuti našim sumišljenicima dužnost, koja ih veže prigodom ovih izbora.

Bivša „Hrvatska stranka“ i njezini zastupnici.

Sve stranke, koje su počele izbornu mješanjiju, bile su i do sada zastupane u saboru, a jedna i to prije narodna, a kašnje hrvatska stranka imala je u saboru većinu, pak kao takova bila je i odgovorna naprama narodu, radi njegova ekonomnoga zapuštanja sa strane vlade, i drugi nato pozvanih.

U ovoj stranci bilo je doduše i ljudi zauzetih za narodnu stvar, ali bilo je i onih, koji su više gledali svoju vlastitu korist, nego li narodno dobro i zato se ljudi zavadiše i pociepaše, tako da možemo reći: hrvatske stranke više nema.

Pošto su dakle bivši zastupnici u hrvatskoj stranci sami stranku sačinjavali, a ne narod, stog su oni i sami krivi, ako im je propalo ono, što nije imalo korena u narodu. Mjesto da se ovi ljudi povuku u svoj kut, želja da postanu zastupnici opet ih vuče na svjetlo. Jedni uskočiše u lažive demokrate, a drugi stali kušati, bi li se dalo opet pridignuti zakopan u hrvatsku stranku.

Naša dužnost u ovoj borbi.

Mi pravaši mora da se borimo protiv jednim i drugima. Proti stranke Smodlakine moramo se boriti, jer to je stranka bez načela, stranka, koja se srami hrvatskog imena, a kupi pod svoje krilo svaku gamad, koji je bio odasvud potjeran. Smodlakina stranka jest stranka, koja se ne drži svetog načela: „Sve za vjeru i domovinu“, pa je za to njezin rad protivan i vjeri

i domovini. Za Smodlakinu stranku može se mirne duše reći, da je ta straka utočišće svakoga, samo ne rodoljuba. Njoj je načelo — šarenjačtvo.

Promislimo, što bi od našeg naroda bilo, kad bi, sačuvaj Bože, ovaki ljudi došli u naš Sabor. Kao ljudi, koji drže do domovine, koliko do lule duhana, oni bi nas izvali, prodali svakome, jer njima do nas i našeg hrvatskog imena nije stalo. Oni pune svoj trbuh, a ti narode, kako ti bi. Protiv dakle onim ljudima, koje bi ova stranka hotila poslati u naš sabor, moramo se boriti i tjerati ih ne u sabor, već ondje, gdje je mjesto izdajicama majčina mlička.

Protiv ljudima, koji bi hotili doći u sabor pod imenom hrvatske stranke, moramo se takodjer boriti, a to zato, jer oni nemaju čista i otvorena pravca u obranu naših prava. Čist i otvoren pravac pokazuje nam samo stranka prava, koja idje zatim, da prikupi u svoje kolo sve poštene, nesebične i radišne ljude i da ih uredi kao pravu narodnu vojsku, koja će zakonitim i prirodним putem oživotvoriti jednu od najvećih narodnih nam potreba, jednu od najvećih želja svakog rodoljuba, svakog sina razdrobljene nam majke, a to je pitanje sjedinjenja sa našom jednokrnom dragom braćom, od koje nas je sudbina i ljudska zloba zastavila, samo da nas bolje ugnjetava.

Borba, protiv ljudima Smodlakove stranke i zamrle hrvatske stranke, biti će doduše mjestinice i žestoka, ali to nesmeta. Čim bude žešća, tim će biti veća zasluga naših ljudi, koji se budu u kreševu odlikovali.

Što nam je raditi?

Da pako tu borbu olakotimo, treba da se na vrijeme pripravimo i pribrojimo. Ovo ćemo postići, ako na vrijeme u svakom mjestu osnujemo naše pravaške odbore, koji će se staviti u dodir sa glavnim odborom, koji će biti u središtu izbornog kotara. Ovom odboru nek se prijavi sve, što se na izbor odnosi, a osobito svaka protuzakonitost naših protivnika. Ako se ovako budemo uredili i prebrojili, borba će nam biti laka, a što je glavno uspješna. Protivnici uviditi će našu snagu i naše jake i čvrste redove, te će uzmaknuti na mnogo mjesta prije boja t. j. prije izbora.

Nezaboravimo, da su naši protivnici i lukavi. Oni bi mogli govoriti: mi se ne ćemo na izbore ni prikazati, ali im se ovo nesmiije vjerovati, jer oni lažu uvijek, pak i onda, kada ovako hoće da varaju.

Dakle ruke na posao. Osnivajmo svukud mjestne izborne odbore, da tako prikupimo i učvrstimo naše redove uz poklik: Živila stranka prava! Živila Hrvatska!

Izbori za sabor.

Za izbore odregjeni su ovi dani:

Na 26 listopada o. g. birati će se 20 zastupnika seoskih občina u 12 izbornih kotara biva:

u Zadru za izborni kotar, što sačinjavaju sudbeni kotari Zadra, Biograda, Raba i Paga — 2 zastupnika;

u Šibeniku za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Šibenika, Tiesna i Skradina — 2 zastupnika;

u Benkovcu za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Benkovca, Obrovca i Kistanja — 1 zastupnik;

u Drnišu za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Drniša, Knina i Vrlike — 3 zastupnika;

u Spljetu za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Spljeta, Trogira i Omiša — 2 zastupnika;

u Hvaru za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Hvara, Staroga grada, Visa i Brača — 2 zastupnika;

u Sinju za izborni kotar što sačinjava sudbeni kotar Sinja — 2 zastupnika;

u Imotskom za izborni kotar što sačinjava sudbeni kotar Imotskoga — 1 zastupnik;

u Vrgorcu za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Vrgorca, Makarske i Metkovića — 1 zastupnik;

u Dubrovniku za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Dubrovnika i Cavtata — 1 zastupnik;

u Korčuli za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Korčule, Stona i Orebića — 1 zastupnik;

u Kotoru za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Kotora, Hercegnovoga, Perasta i Budve — 2 zastupnika;

Na 28 listopada o. g. birati će se 8 zastupnika gradova i 3 zastupnika trgovačkih obrtničkih komora, biva:

u Zadru za izborni kotar glavnoga grada Zadra — 1 zastupnik;

u Šibeniku za izborni kotar grada Šibenika — 1 zastupnik;

u Spljetu za izborni kotar grada Spljeta — 1 zastupnik;

u Makarskoj za izborni kotar grada Makarske — 1 zastupnik;

u Dubrovniku za izborni kotar grada Dubrovnik — 1 zastupnik;

u Korčuli za izborni kotar grada Korčule — 1 zastupnik;

u Hvaru i Starom gradu za izborni kotar što sačinjavaju gradovi Hvara i Starog grada — skupa 1 zastupnik;

u Kotoru, Perastu i Hercegovomu za izborni kotar, što ga sačinjavaju gradovi Kotora, Perasta i Hercegovoga — skupa 1 zastupnik;

takodjer birat će se 3 zastupnika trgovačkih i obrtničkih komora i to:

u Zadru za trgovačku i obrtničku komoru Zadra — 1 zastupnik;

u Spljetu za trgovačku komoru Spljeta — 1 zastupnik;

u Dubrovniku za trgovačku i obrtničku komoru Dubrovnik-Kotora — 1 zastupnik;

Na 31 listopada o. g. birati će se 10 zastupnika iz razreda velikih poreznika u 4 izborna kotara i to:

u Zadru za izborni kotar što sačinjavaju sudbeni kotari Zadra, Biograda, Raba, Paga, Benkovca, Obrovca, Kistanja, Knina, Drniša, Šibenika, Tiesna i Skradina — 4 zastupnika;

u Spljetu za izborni kotar, što sačinjavaju sudbeni kotari Spljeta, Trogira, Omiša Braća, Sinja, Vrljike, Imotskoga, Makarske, Vrgorca, Metkovića, Hvara, Staroga grada, Visa — 3 zastupnika;

u Dubrovniku, Cavtata, Stona, Korčule, Orebića — 2 zastupnika;

u Kotoru za izborni kotar, što sačinjavaju sudbeni kotari Kotora, Hercegovoga, Perasta, Budve — 1 zastupnik.

Nestašica piće za blago.

Uvod.

Više puta napomenuli smo u našem listu, da je ova godina posve slaba i jedna po težaka. Nije dosta, da, ono što je posadio, sve je malne propalo, nego se je dogodila još viša žalost. Prije zima, činila je, da usane svaka travica, što bi se iz zemlje pomolila, a kašnje suša unistila je i ono malo trave po obroncima i goletima, što je ostalo, te je tako propala težaku hrana za blago, ne samo preko zime koja ga čeka, već i preko istog ljeta.

Posljedice suše za blago.

Neimajući težak piće za blago preko nastajuće zime, počeo je isto prodavati i ovo je uzrok, zašto je mesu pala cijena. Težak je dobro uradio, jer bolje da utrži koji novčić, nego da mu blago preko zime crkne od gladi. Ovu cijenu što meso danas ima, od jednom će poskočiti, a Bože daj, da budemo i imali dovoljno mesa preko cijele zime. Volovi su se rasprodali ne samo kod nas, već i po Bosni, a tako i marva sitnog zuba. Ono, što je prodato više ne daje koristi ne za jednu godinu, dali nikada, te ćemo mi za dugi niz godina čuti teške posljedice ovogodišnje oštre zime i žestoke suše s oskudice mesa. Što je nož zaklao od toga koristi nema, te s tog ludo misle neki, da će nam u pogled skupoće mesa biti bolje nastajne zime. Mi doduše neznamo, odakle oni crpu te uzaludne nade.

Trgovački ugovor sa Srbijom.

Valjda se nadaju u to, što je Austrija napokon sklopila trgovački ugovor sa Srbijom i za izvoz blaga u Austriju. Nu mi moramo znati, da k nama blago iz Srbije nije nikad dolazilo, već iz Bosne. Koju će pak korist imati austrijski velike posjednici od trgovačkog ugovora sa Srbijom najbolje nam kaže g. austrijski ministar za poljodjelstvo Ebenhoch, koji pod dojmom svojih birača — posjednika — počeo je već kolebati. On zna, da je ovim ugovorom naškodilo svojoj stranci i pripravan je čak odreći se ministarskog mjesta, ako ga njegovi birači ne zamole da ostane.

Kako iz svega ovoga vidimo, mi treba, da se uzdamo sami u se. Mi smo ko mala riba, a velika stoji pripravna uvijek, da nas proguta. Mi treba da nastojimo, kako bi ono blaga, što nam je preostalo sačuvano preko zime, kako bi se mogli okrljati došaste godine.

Rad vlade u ovom pogledu.

Kad vlada ima krivo nismo je pošteđili. Današnja vlada u Zadru, ili bolje ljudi na vladi nešto su se makli, da predusretnu nesreću, koja bi našu marvu (blago) mogla zadesiti preko nastajuće zime, stog donosimo njezine namjere našim čitaocima pod oči, da ih vide i njima se okoriste.

Evo vladine nakane i poziva:

Namjesništvo, da doskoči oskudici krme u zemlji, naredilo je firmam Boschan i Wieschnitzky u Beču da pošalju izravno c. k. kotarskim poglavarstvima u Dalmaciji potrebitu im količinu sjemena ljekarice, i to kotar. poglavar. u Zadru 15 kvintala

"	"	"	Benkovcu	20	"
"	"	"	Šibeniku	10	"
"	"	"	Kninu	15	"
"	"	"	Sinju	20	"
"	"	"	Splitu	15	"
"	"	"	Makarskoj	10	"
"	"	"	Dubrovniku	10	"
"	"	"	Kotoru	15	"
"	"	"	Korčuli	3	"
"	"	"	Imotskom	15	"

Skupa 148 kvintala

Ljekarica, posijana koncem kolovoza, ili početkom rujna, padne li zgodna kiša da može sjeme proklijati, naraste u dobrim zemljama do jeseni toliko, da može dati dobar otkos; u slabim zemljama pak, ako se ne bi došlo do jeseni do košnje, svakako će se doći do dobre paše, a u rano proljeće do dobre krme. Nije se bojati ni mrazova, da će naškoditi takovoj djetelini, jer bude li za vremena posijana, razviti će se, još prije neg zastudi, tako krepko da će moći odoljeti i žestokoj studeni.

S obzirom na veliku korist, koju bi mogli gojitelji marve dobiti od ove djeteline, a to uprav sada, gdje vlada u pokrajini velika nestašica krme, naredjeno je obilaznim učiteljima poljodjelstva da odmah preduzmu besplatno razdjeljivanje sjemena ljekarice medju siromašne gojitelje marve netom sjeme stigne poglavarstvima, tako da razdjeljenje bude dovršeno najdalje za osam dana.

Naredjeno je kotarskim oblastima neka nastoje da sjeme bude bez najmanjeg otezanja porazdjeljeno netom stigne, jer sve stoji do toga, da dodje sjeme na vrijeme u ruke težaka, a da ga ovi odmah posiju. Na to će težaci biti prigodom razdjeljenja upo-

zoreni, ter vladini će se organi moći što prije osvjedočiti na licu mjesta, dali je udieljeno sjeme odmah i posijano.

Drugi vladin oglas radi nestašice krme jest ovaj:

Kako smo već 8 o. m. javili. Namjesništvo da doskoči, koliko je moguće ljetosnoj oskudici krme u Dalmaciji, naumilo je nabaviti izvan pokrajine i porazdjeliti domaćim gojiteljima marve, uz obaljenu cijenu, sijena, slame i mekinja.

Obećali smo, da ćemo u svoje doba javiti zanimanicima, koje je cijene udarilo Namjesništvo na svaku vrst krme.

Te su cijene ovako određene:

Prodavat će se:

Sieno po 8 kruna kvintal.

Slama po 6 kruna kvintal.

Mekinje po 12 kruna kvintal, franko u svim lukama gdje pristaju parni brodovi plovidbenih društava.

Rok sa prikazanje prijava produljen je do 20 rujna.

Pojedini ili združeni gojitelji marve mogu dakle do tog dana prikazati svoje prijave kotarskim poglavarstvima; ali nek pitaju samo onoliko krme koliko im je neophodno potrebito za njihovu stoku; jer će Namjesništvo udieliti uz obaljenu cijenu, prama vrsti i kolikoće krme kojom bude razpolagalo, samo onoliko krme, koliko nakon potankog izpitivanja bude se prikazalo neophodno potrebito svakom naručitelju.

Doduše ovim nakanama namjestništva radi škrтости, dalo bi se što šta prigovoriti, ali ako uzmemo u obzir, da su naše potrebe velike i nestašica krme potrebita ko kruh svagdanji, preporučamo živo našim čitaocima, da se nastoje okoristiti ovim odredbama. Bude li nepravicu, nek nam se dojavu, a mi ćemo bez obzira sve iznieti ne javu, da se sve vidi i svaka javno razsudi.

Dr. Smodlaka i zagorska ovca.

U prošlom broju našega lista tiskali smo izpravak Dr. Smodlake, kojim on nieće, da je zagorska ovca na njegovu pazardu zapala Čatlaka 250 K. Koliko je Čatlakina ovca vrijedila na Smodlakinu pazardu i da se vidi kako je stvar tekla donosimo ono, što nam u stvari javlja naš dopisnik. Evo što nam on piše:

Smodlaka sa svojim „Izpravkom“ u P.P.S. ne pobija, da je zapala jedna zagorska ovca 250 K i to našega ubožara težaka Juru Čatlaka iz Visoke, a Smodlakina trčilaža (povjerenik).

Onaj glas, da zagorska ovca vriedi 250 K na pazardu advokata Smodlake, opravdan je, jer kad bi Čatlak učinio račun, ili njegovi seljaci, pred kojim se tužio kako i koliko ga je stala ona ovca, onda bi opet se sračunalo što krpe što konca 250 K, a od te svote sâm Smodlaka njegov dobar branitelj potegao u gotovu, kako očituje 60 K bez drugih potkušica, koje neće, da malom puku izkaže.

Čatlak je udužio odmah novac u Josipa Labrovića Lemo za čaću Smodlaku i svoje svjedoke, koje je po napatku Smodlake predložio baš one svjedoke po znanu. Već je sada onaj iz Divojića u rukama suda, pošto je provalio i orobio kuću brata, težaka u Trolokvam.

Na temelju takovih svjedoka eto se fali Smodlaka, da mu je pošlo za rukom izvaditi iz tamnice Čatlaka.

Da je hotio Smodlaka dobra težaku ubožaru Čatlaku, sigurno bi ga bio posvjetova muktiš, da se nagodi sa svojim suparnikom, tada bi se mogao pohvaliti, da ljubi težaka, ali on je htio samo sebi dobra, a Čatlaka čaća Smodlaka, obrijao na suho uz dlaku.

Braća Marko i Janko Orlič iz Utor.

Dr. Smodlaka i „M. K.“ iz Radošića.

U prošlom broju donieli smo izpravak Dr. Smodlake, kojim on nieće, da je on onako postupao u pravdi sa Radošićem.

Stavimo da Smodlaka govori istinu i da mu, kako on kaže, M. K. nije rekao, daga Smodlaka vara, a onda što mu je rekao? Kad je došao Dru Smodlaku po spise, kako mu se je prikazao? Je su li se valjda zagrlili i poljubili?

Stavimo i to, da Smodlaka nije Zagorca izbacio vanka, bit će valjda sam izašao, ali zašto i kako?

Je li mu Smodlaka odmah dao spise? Nije, već ga je poslao u načelnika. Ovim Smodlaka hoće, da mota i izvrće. Pitamo advokata Smodlaku, da nam kaže, ko ga je plaćao; je li načelnik ili seljani Radošića? Kada su ga seljani plaćali, a ne načelnik, njegova je dužnost bila spise uručiti onom ko ga plaća i za koga se pravda, a to je odaslaniku sela Radošića našem M. K.

Kad Smodlaku nije upeklo, što je M. K. došao po spise, zašto mu ih nije odmah dao, već ga je slao od nemila do nedraga i to do tri puta.

Smodlaka sve izpravlja, ali nam ne će da kaže, za što je selo Radošić poslalo M. K. u Smodlaku po karte. Je li za to što je Smodlaka vodio pravdu, kako treba, duševno?

Za što je Dr. Smodlaka poslao M. K. u Trogir na sud, a nije mu odmah sve po istini kazao?

Na ovo nek nam odgovori Dr. Smodlaka, a ne izpravkom „nije istina“ jer to je najlakša stvar na svijetu. Po ovome se vidi da se Dr. Smodlaka muči izpraviti što je nuzgredno i manje vrijedno, a što je glavno ono ne izpravlja, te po tome se najbolje sudi, da je naš dopisnik rekao istinu.

Deset rodoljubnih zapoviedi.

1. Branimo svaku česticu naše grude zubima i noktima, jer je narod bez svoje vlastite zemlje robski narod.

2. Zemljišta i posjede, koje su naši djedovi sa krvlju izvojštili, izradjujmo marljivo, da ih sa podvostručenom vrijednošću možemo svojim ostaviti.

3. Živimo jednostavno bez nadutosti i nastojmo se gospodarski unapriediti. Uspjesi odlučuju se samo štednjom. Uvažajmo, da ako svaki Hrvat prištedi dnevnom 20 stotinki, da to na godinu iznaša mnoga stotina tisuća narodnog imetka.

4. Učite svoju djecu štediti još u nejakoj mladosti, da se odkrenu nepotrebnih izdataka. Nauči li se diete, da ne mora sve imati, što hoće, naučiti će se kašnje odreći i nepotrebnih izdataka.

5. Nastojmo, da nam naš naraštaj odraste u dobrom društvu, te se iz dobrih knjiga uzgoji, da nam i duševno i tjelesno ne propade.

6. Ostavimo se slaboća strasti kartanja, prijančevanja i pustolovna života, jer je posljedica ovih strasti bieda i nevolja, koja na koncu čitavu rodbinu upropašćuje.

7. Nastojmo liepo i u slozi paziti se sa susjedima, čuvajmo se kavge i prepirke, jer su ove posljedicom propastl čitava roda, mjesta i obćine.

8. Rodbina je temelj naroda. Za to poštuj svaki svetost domaćeg ogojišta — kao zjenicu svog oka. Za naš narod je poštena rodbina dvostruko važna.

9. Poduprimo svagdje svoje zemljake u potrebi i nevolji, podajmo zasluzbe hrvatskom radniku, obrtniku, trgovcu i seljaku; ojačanjem ovih slojeva jača sa narod.

10. Ne prepustimo svoje dužnosti prama domovinu, jeziku i narodnosti. Najkrasnija je i najplemenitija značajka čovječnosti i prosvjete: *mudra i razumno izražena ljubav za narod i domovinu!*

Naše more.

More sadrži u sebi veliko bogatstvo. Naše Jadransko more bogato je svakovrstnim ribama. Ima ih pako nekih vrsti, koje su osobito vrelo dobiće našem primorcu.

Srdele dolaze na prvom mjestu. U Dalmaciji jedini je ovaj lov uredjen po stalnim pravilima, pa nam je zbog toga taj posao koristan. Neka nam posluže podatci ljetnog lova u okružju c. k. lučkog poglavarstva u Splitu kroz trogodište 1896—1898. da vidimo, kolike koristi imadu od lova nekih izvjestnih riba. U tvornici se u Komiži priredilo u godinama 1896., 1897. i 1908. srdjela: 3.109.400, škuša: 1.319.500 komada. Za prve primilo se K 44.791, a za druge: K 34.694, svega K 79.085, ukupno K 1.484.991.

U našem moru ima i druge ribe. Spomenimo tunj. U dobrim godinama narod zasluži na stotina hiljadu kruna lovom tunja. Lovom odlikuju se na tunje kvarnerski otoci, riečki zaljev, planinski prodor i skoro sva obala Dalmacije. Rodjaci su tunja skuše ili lokarde, koje se znadu kod nas po đanu i po noći na jedanput u velikoj množini nahvatati. Ima riba, koje su osobito na glasu radi sočna mesa: trilja lubin, lovrata itd., koje su obićna hrana siromašnijih slojeva naroda, dok opet druge upotrebljavaju u raznovrstno obrtne i industrijalne svrhe.

Iz mora se vadi crveni koralj. Naš primorski koralj, što ga love Zlarinjani, nadkriljuje vrstnoćom svaki drugi na svijetu. Ima mnoga hlapova i jastoga od kojih narod ima osobitu korist.

Oštriga (kamenica) je školjkaš, koji se kod nas goji prodaje i jede.

Osim oštrige uzgajaju u jadranskom moru i klapunicu (dagnju), koju primjerice u novigradskom moru nalazimo, gdje tvori uz obalu naslage na kilometre.

Vadjenjem spužve bave se stanovnici sela Krapnja blizu Šibenika, vezeći se duž celog Jadranskog mora.

Selo Krapanj zakluži sa spužvama godišnje do K 30 hiljada. Veliko je blago sakriveno u moru, samo treba znanja i spretnosti, da do njega dodješ.

Naši ljudi vade bogatstvo iz mora onako, kako su to činili njihovi djedovi kroz hiljade i više godina.

Kad će se krenuti na bolje?

Primamo i uvrštujemo ovaj izpravak, a odgovoriti ćemo u došastom broju.

Slavnom Uredništvu

„Prave Pučke Slobode“

Šibenik.

Na temelju §. 19. zakona o tisku izvolite u dojučem broju tiskati ovaj

Izpravak :

Nije istina, što se kaže u 17. broju „Pr. Pučke Slobode“, da ja dajem raditi svoje zemlje na zlu petu. Ja ni od Petra Tomića, ni od Ante Franina, niti li od ijednog drugog svoga težake ne uzimam nego samo četvrtu, a četvrta nije teška težačka prav na dobrim zemljama, te se niesam nikada borio proti njoj ni na težačkim sa stancima, ni u „Pučkom Listu“.

Nije istina, da meni siromašni moji težaci plaćaju za ući u radju moje zemlje. Fakat je, da sam baš ove godine mogao imati Kr. 200 od Ivana Mladina, a da on udje u radju jedne moje zemlje, dočim ja sam dao istu zemlju mukte na radju jednomu drugomu siromašnjem težaku.

Mate Naranća i braća Mate i Ante Ercegovići niesu siromašni težaci, već prvi je jaki posjednik i trgovac (imade svoje krčme u Trstu i na Senjskoj Rieci) a Ercegovići su takodjer jaki posjednici, koji su i ove godine prodali vina ništa manje od mene. Ja sam njima dao na radju dvie krasne svoje zemlje i oni su mi dragovoljno za to dali dara.

Nije istina, da sam ja uletio u demokratsku stranku.

U Jesenicama, dne 22. Kolobroza 1908.

J. Kapić.

Naši dopisi.

Demokratim rastu zazubice.

Murter, 16. kolovoza.

Prava Pučka Sloboda“ u našem mjestu od svakoga je obljubljen, jer piše za, nas i pravedno otkriva pučke jade.

Koliko je ona obljubljen, toliko je omražena Smodlakova „Sloboda“ „Pučka Sloboda“ pa i njihov bratac „Kremenjak“.

Naše sokolsko slavlje nije im bilo po čudi, pak eto, plaću da smo puno potrošili za ono, što smo taj dan izili i popili. Nek se oni ne staraju za nas, nek im ne rastu zazubice. Što smo učinili i kako smo učinili to je naša brigu, mi nemane i ne ćemo vrhu nas skrbnika, jer smo prevalili 24 godina. Napomenuti ćemo klepetalu demokratskom, da je bilo svega blaga božjega i da ništa falilo nije, a za sve to, da nije nitko nikome što dužan ostao. Kako smo to uredili, nek misli on. Da je ovca iz našeg tora, to bi znao, ali pošto nije, mi ga podučavat i kazivat mu ne ćemo.

Što će nam reći demokratska perjanica, kad joj kažano, da nam je preostalo iza sile blaga božjega još i 346 K 46 para, koje položismo u poštarsku štedionicu. Pitati će kako to? Lipo, a ti se misli.

*

Huncutski napadaji na „Ubožki Dom“.

Pišu nam iz grada:

Od osobe van našeg uredništva i koja ne pripada upravi „Ubožnog Doma“, a koja je dokazala, da joj uprav na srcu leži ova prekoristna ustanova, primamo ovaj dopis, koga u celosti donosimu slažući se potpuno s njime.

„Od nekog vremena gali o ti, sto se kupe oko „Kremenjaka“ uzeli su na nišan i naš „Ubožki Dom“, navadjajuć ništa drugo, nego da se tu zaklonjeni gladom more i muče. Ovo je krvava uvreda za sve plemenito naše gradjanstvo, koje bez razlike stranke, a i vjere rado doprinaša svoj dobrotoljni obol na korist sirota našeg grada.

Gospoda oko „Kremenjaka“ pašovali su cijelo pol vieka nad bogatim i siromasim našega grada i okolice, pak ako imadu srca i obraza, nek nam reku, šta su ikad za sirotinju učinili? Oni su ih gonili prije, a gonili bi ih i danas sa praga svoje kuće, da njesu u „Ubožnom domu“ zaklonjeni.

Svi posjetioći „Ubožnog doma“ dive se uzornom redu i čistoći koja vlada, tako da mnogi na radost toga ostavljaju i darove.

Kremenjačka gamad, mjesto da sledi primjer svih poštenih gradjana, oko pomaganja siromaha i nevoljnika, ona hoće čak, da objedi časne sestre, kojima je uprava povjerena, a to u svoje proračunane i lude svrhe.

Pozivljemo junake iz busije oko „Kremenjaka“, pak sve poštene gradjane, neka slobodno dodju u prostorije „Ubožnog doma“ bilo u jutro, bilo u podne, bilo u večer, dakle, kad se jelo dieli, pak nek se pošteno gradjanstvo na vlastite oči osvjedoći, a junaci iz busije uvjere, kako je lažno i balavo napadanje „Kremenjaka“ na „Ubožni dom“.

„Kremenjak“ mjesto da bude haran i zahvalan časnim sestricam, kao što je cijelo gradjanstvo bez razlike vjere, reži, da se, kako on kaže, tove dobrim bokunima, a siroti kako bi. On ovo govori, jer su časne sestre, ali da bi bile kojekakve, oni bi ih hvalili i u zvезде kovali. Gradjanstvo ima rieč. Vrata „Ubožnog doma“ su otvorena u svako doba poštenim, da se uvjere, da razvide i sami sude.

Uprava „Ubožnog doma“ nalazi se u tako poštenim rukama, kakove nije nikad imala naša občinska uprava dok su gospoda oko „Kremenjaka“ sa njom upravljala. Nestalo občine, a sad rastu zazubice i za „Ubožnim domom“, koji je uredjen kako treba, na čast i diku Šibenika, a na sramotu onih, koji imajuć svoju rodbinu tu zaklonjenu napadaju ono, za što bi bili dužni sami da se skrbu. Zar vas nije sram?

Redoviti posjetitelj „Ubožnog doma“.

*

Mladi kaštelanski „Sokol“ — Seoska blagajna.

Donja Kaštela, 30 kolovoza.

Naš „Sokol“ lipo napriduje. Što je bolje i neodvisnjega, sve je u njemu. U nedilju na 30 izašao je prvi put vanka u odielu. Bilo je veselja. Cvićem su ih posipali. Ali imademo i drugi „Sokol“. To vam je od občinske stranke narodnjačke, koji namigiva onim od smodlakove. Kada smo mi ustanovili naš „Sokol“, oni brže bolje htli nas priteć, pak kočijom u Split. Nu Bog ih je pomeo, jer bili oglobljeni.

Nisu znali zakon. A oni hoće, da nas uče zakon! Je li smišno! Mladi raspopica raztrijene veladice, koji misli, da ga nema lipšega ni bogatijega, dok imade onako bogate gospodare, trči po kućama, obećaje im svačesa samo da ih sakupi. Eto ih tamo, mi nemaremo za njih samo nam je na srcu, što bidni naš mirni kaštenski puk bune i uznemiruju. U borbi je život, pak se mi ne strašimo.

Imamo u Starom seosku blagajnu. Gospodi od občine to je mrzko. Bacili bi dinamit pod nju, samo da mogu, jer ona narodu pomaže i od njihovog jarma ona ih oslobadje. Bog sam znade i čuje, što oni proti njoj rigaju, Nadamo se da ćemo ih imati i u svim Kaštelim, a oni neka se ljute.

Mate.

Viesti.

Na slet sokolske Zrinjsko-Frankopanske župe na Sušaku, kako je već bilo spomenuto, spremaju se i sokoli iz Dalmacije. Već je ugovoreno za posebni izletni parobrod, koji će se svratiti i u Šibenik, te u bližnja okolna primorska mjesta, gdje su sokolska društva. Utanačena je cijena za sokole „Krešimirove župe“ i za druge izletnike iz njezinog područja na samih **K 5** tamo-amo. Polazak iz Šibenika bit će na 7. tek. mj. u ponedjeljak u jutro rano, a dolazak na Sušak pred večer istog dana. Odlazak iz Sušaka bit će uredjen tako, da će povratak slediti kroz dan od sriede.

Više smo nego uvjereni, da će ovu krasnu prigodu prihvatiti što brojniji sokoli iz naše Krešimirove župe i svi prijatelji „Sokola“, te da će se odazvati pozivu Zrinjsko-Frankopanske župe, koja pripravlja na Sušaku jedan od najveličanstvenijih sokolskih sletova. Iz ostale Dalmacije nadat se je takodjer brojnom odazivu, jer su cijene prevoza umjerene, jer će sokoli imat na Sušaku konak bezplatan, objed za 2, a večeru za 1 krunu. Iz Hrvatske i Istre dolazi takodjer mnoštvo sokolaša. Po svemu se predvidja, da će sokolska slava na Sušaku biti impozantna.

Sokoli i prijatelji sokola hrvatskoga, na slet u Sušak!

Prigovori i odgovori.

„Mali puk“ proti „malome puku“. U više prigoda smo dokazali kako demokratski advokati rade na očitu štetu „maloga puka“ i da lažu, kad govore, da im je duša puna ljubavi prama puka. Oni su na jeziku pučki spasitelji, a cilj im je da u puku pire mržnju i siju nered. Evo ti, puče, još jedan dokaz, pa ga stavi na raboš: U nedjelju je nekoliko Zagoraca bilo zadirkivano i gadjano kamenčićima sa strane nekih mladih splitskih težaka, te u malo ne došlo do sukoba, a bijaše se sakupilo dosta radoznala svieta. O ovome ružnome događaju nisu demokratski advokati ni rieči napisali u svojim „Slobodama“. Mudri su oni, pa znadu da je bolje o tom ne govoriti puku! Svi su zagorci od „maloga puka“ a i splitski težaci su od „maloga puka“. Ovi su nedostojno zadirkivali Zagorce, i tako „mali

puk“ pravio neredu proti „malome puku“.

Pa himbeni demokratski advokati imadu obraza pisati u „Gospodskoj Slobodi“ da u Splitu vlada uzoran sklad i ljubav“. Valja imati debelu kožu za izvaliti takove laži!

„Pučki List“ i njegovi dobročinitelji. Glasoviti Jure Kapić, kad je prisvojio „Pučki List“ imao je potrebu da mu se list proširi u narodu. Pa znate tko mu je bio pri ruci? Misnici. Tko mu je našao najviše predbrojnika? Misnici. — Tko mu je najviše pisao u listu? Misnici. Na koga se on uvijek obraćao? Na misnike. Tako, zaslugom misnika „Pučki List“ bio je najrašireniji list u našoj Hrvatskoj. Kažu nam, da Jure Kapić danas ima šest hiljada kruna na godinu od „Pučkog Lista“. To je pravi uzrok, da se Jure toliko pomamio, pa misleći da su mu u ruci moždani svih ljudih, počeo vikati donapokom i na svoje negdašnje dobročinitioce. Danas on šalje misnike u sakrištiju, jer da će se tamo bolje brinuti za kršćane, a nije ih htio slati, kad su oni širili po selima i gradovima njegov „Pučki List“. Radi kese Jurine onda su mogli i iz šakrištije izaći. Ah, Jure! Jure! svaka je zloća crna, ali je neharmonost najcrnije. Doći će vrijeme da ćeš opet ti pokucat na vrata tvojih dobročinitelja, ali ćeš čuti odgovor: Jure, ti si puno lukav, ali nisi dosta pametan.

Hoće po što po to, da bude zastupnik. A tko? Jure Kapić, koji je svojim balanjem ovih dana svemu narodu dodijao. Piše nam prijatelj, da kad je bio u Jesenicam, da je svakoga izkjučio da bude zastupnikom. Jeseničani, koji poznaju dobro liepe želje glasovitog Jure, a medjutim dobro pogadjaju što Jure misli. Na njegove rieči upitaše, a koga ćemo onda za zastupnika, šior Jure? — Jure u taj mah oborio glavu, zasmieuckao se, i reče: Braćo moja izaberite težačkoga sina, pod težačkom kapom i u težačkom kaparanu. Nu nije htio reći, koji je taj težački sin. A koji je? upitaše težaci. Jure nije odgovorio, ali ona dva kalauza, što su ga pratila, zavikaše: njega, njega, Kapića, pučkog sina! Sad ćemo viditi hoće li Kapić biti od besjede, kada bude izabran zastupnikom, koće li doći u sabor sa kapom, kaparanom i opancina. Mi to neznamo, ali znamo ovo, da on uvijek hvali crvenu kapu, a ne će da je nosi, hvali kaparan, ali ga na njemu nije vidjeti, hvali opanke, a nosi štivaletu. Tako Jure hoće da vodi za nos poštene ljude!

Svega po malo.

Vino u Istri. — Polag iztraživanjâ, što ih je poduzelo predsjedništvo istarskog poljodjeljskog vieća u Poreču, ostalo je u Istri još 150.000 hl neprodanog vina od prošlogodišnjeg priroda. Cjelokupna proizvodnja istarskog vina iznosi godimice oko 400.000 hl.

Poruke Uredništva.

Molimo gg. dopisnike, koji nam svoja gradiva poslaše, da se ustrpe. Budući je kasno prispjelo, a i prostor lista ne dozvoljava, to ćemo nastojati u narednom broju. Budite pozdravljeni.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik